

УДК 069:656(477+734.7)

DOI: 10.31866/2617-7943.2.2018.164998

Олена Зайченко,

кандидат філософських наук,
ст. викладач кафедри
музеєзнавства і експертизи
історико-культурних цінностей,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
sirielleestel@gmail.com

АТРАКТИВНА ТАКТИКА І ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ТРАНСПОРТНИХ МУЗЕЇВ ШТАТУ НЬЮ-ЙОРК В АСПЕКТІ РОБОТИ ВІДПОВІДНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Мета роботи. Важливою складовою забезпечення успішності музею є вдало вибудований менеджмент та послідовна атрактивна тактика, розрахована на всі види цільової аудиторії. Стаття присвячена аналізу побудови факторів привабливості транспортних музеїв України у порівнянні з музеями штату Нью-Йорк. **Методологія дослідження.** Застосовано інтерв'ювання відвідувачів музеїв вищезазначеного типу, аналіз змісту їх сайтів та відгуків на них. З них виокремлено опис експозиції, аналіз музейної драматургії, типів атрактивної політики й роботи музею із відповідними типами цільової аудиторії. Використовується порівняння ступені актуалізації атрактивного потенціалу транспортних музеїв України та штату Нью-Йорк. **Наукова новизна** результатів полягає в методиці адаптації атрактивних методик транспортних музеїв США до українських реалій. Вперше систематизовано фактори впливу на глядацьку аудиторію атрактивних заходів у транспортних музеях України та США (останні на прикладі штату Нью-Йорк). **Висновки.** Проаналізовано методику театралізації та анімації простору транспортних музеїв США й на означеній основі виведено алгоритм дій для транспортних музеїв України. Розглянуто засоби залучення фінансового ресурсу та музейного волонтерства в музейний простір. У цьому аспекті поставлено питання їх практичної реалізації музейними працівниками в умовах пострадянського культурного простору. Апробація результатів дослідження може бути реалізована на основі експериментального моделювання програми атрактивних заходів в існуючих транспортних музеях України

Ключові слова: транспортні музеї, анімація, театралізація, інтерактивність, екскурсія, цільова аудиторія, музейний простір.

Транспортні музеї відзначаються високим потенціалом як з науково-популярної, так й з атрактивної позиції. Оскільки в них відкривається широке коло можливостей репрезентації історії становлення і розвитку транспортних засобів, створення інтерактивної експозиції, демонстрації їх роботи, колекцій рідкісних автівок, екскурсійної діяльності, музейних

фестивалів тощо. Проте, на пострадянському просторі контактні транспортні музеї є, скоріше, рідкісними. Задіяння старовинних і просто цікавих за конструкцією потягів, трамваїв та інших транспортних засобів в екскурсійній діяльності подібних музеїв також є не надто розповсюдженим в Україні. Через що їх потенціал не реалізується повною мірою. Натомість існує світовий досвід створення театралізованих екскурсій, квестів, фестивалів у подібних музеях, які додатково підкреслюють наукову, історичну і культурну цінність означених витворів людської цивілізації. Відповідно, не використовуються й можливості для позитивної трансформації певних музеїв, що спричиняє необхідність широкого розповсюдження відповідних методик серед їх потенційних користувачів – музейних працівників. Оскільки аналіз атрактивних методик в транспортних музеїв США дозволяє здійснити його адаптацію до українських реалій, її практичне виілення є **актуальною проблемою**, вирішення якої дозволить значно збільшити популярність та відвідуваність транспортних музеїв України і підвищити їх рейтинг у вітчизняному музейництві. Актуальність даної проблеми екстраполюється на ознайомлення із атрактивною тактикою й особливостями менеджменту транспортних музеїв штату Нью-Йорк. Що корелює із важливим завданням на сучасній стадії приєднання вітчизняних музеїв до загальноєвропейського досвіду креативної трансформації музейного простору. Слід зазначити, що проблеми і перспективи транспортних музеїв України не достатньо розглядаються у наукових публікаціях. Частіше можливо стикнутися із рекламною статтею на сайті розважальних закладів України або журналістським оглядом їх заходів на зразок параду ретротрамваїв. Найповнішою публікацією по темі є стаття С. Бейкул та К. Брамського «Киевский трамвай 1892–1992 (к столетию со дня пуска в эксплуатацию)» (1992). Проте, вона стосується не так транспортних музеїв України, як історії київського трамваю і трамвайного депо (при якому нині діє відповідний музей). Більш повно можливо отримувати інформацію із сайтів відповідних музеїв. Проте, вони є джерелами інформації, а не науковими публікаціями. Тому означена стаття постає однією із тих, що ставить питання музейного менеджменту в транспортних музеях України та наводить варіанти методики підвищення їх відвідуваності.

Підводячи підсумки аналізу поточного стану вивчення проблеми транспортних музеїв України, можна зробити наступні висновки:

– попри їх атрактивний потенціал та змістовні колекції, питання недостатньо освітлюється в наукових джерелах;

– незважаючи на їх значну кількість в Україні та наявність відповідних інтернет-сайтів, цільова аудиторія недостатньо інформована про транспортні музеї України. Слід припустити, що це відбувається через недостатню реалізованість їх атрактивного потенціалу та вибір недостатньо ефективної тактики музейного менеджменту;

– більшість транспортних музеїв України потребують удосконалення тактики музейної комунікації та побудови музейної драматургії. Причому, досвід музеїв США можливо екстраполювати на досвід України та розробити оновлену програму послуг;

– оскільки актуальною проблемою українських музеїв є в тому числі необхідність залучення коштів задля свого ресурсного оновлення, північноамериканський досвід залучення зовнішніх коштів та ресурсів музейного волонтерства за умов відповідної адаптації здатен призвести до низки конструктивних змін для транспортних музеїв України.

Це дослідження є пошуком підходу до підвищення привабливості експозицій транспортних музеїв України та відповідного зростання їх відвідуваності. В основу підходу до реалізації задуму покладено прорахування можливостей найповнішої актуалізації свого потенціалу транспортними музеями України на основі креативних трансформацій експозиції згідно до основ музейної драматургії, оновлення атрактивної програми та надання інформаційних послуг, задіяння музейного волонтерства та залучення зовнішніх ресурсів. Особливості даного моделювання креативних музейних трансформацій полягають у задіянні конструктивного досвіду музеїв США й адаптації відповідного досвіду до потреб українських музеїв.

Метою дослідження є визначення факторів привабливості транспортних музеїв США (на прикладі музеїв штату Нью-Йорк), які можуть увійти до складу ефективної методики підвищення відвідуваності, що забезпечить відповідне зростання популярності й підвищення ресурсної насиченості можливостей українських музеїв.

Транспортні музеї як відгалуження науково-технічних є досить популярними в культурному просторі Західної Європи й Америки в тому числі через підвищений пізнавально-атрактивний потенціал. Частинами популярних науково-технічних музеїв. Проте, в чистому вигляді до них можуть бути віднесені авіаційні музеї, автомобільні музеї, залізничні музеї, морські музеї, музеї мотоциклів тощо. В Україні широко відомими є музей КП «Київпастранс», музей техніки Фаєтон (Запоріжжя), музей електротранспорту в Донецьку, музей Київського метрополітену, музей Авіації в Києві, музей вінницького трамваю, музей Залізничного транспорту («Виставка рухомого складу»), «Закарпатська вузькоколія» (с. Колочава) тощо. До того ж Укрзалізниця має низку розгалужених музеїв та кімнат-музеїв ("Музеї Укрзалізниці", б. р.). З чого виходить їх висока популярність. Чи не найбільш музеєфікованою транспортною галуззю в Україні виявляється залізнична. Високою популярністю користується «Виставка рухливого складу» (із такими цікавими експонатами як вагон Столипіна; вагон, де було підписано текст договору про об'єднання УНР та ЗУНР). Чимала причина їх високої атрактивності в Україні те, що вони одними з перших стали контактними. Відвідувачів, які

звикли до традиційного «нічого не чіпати» приваблює можливість заходити до «паровозів», ходити по ВІП-вагону 1939 року, потягати важілі, сісти на місце машиніста; в окремі дні покататися на метропоїзді тощо. До того ж вищезазначений ВІП-вагон для державних і партійних діячів часто буває задіяним у кінозйомках в роки Великої Вітчизняної війни («Музей залізничного транспорту в Києві», 2014). Повна або часткова контактність характерна також для авіаційних і трамвайних музеїв.

Музеї, які спеціалізуються на автівках, приваблюють саме унікальністю експонатів, серед яких незмінною популярністю користуються ретроавтомобілі. Незмінним успіхом користуються паради електротранспорту (відомі як паради старовинних трамваїв) у Києві Донецький музей електротранспорту виявився на тимчасово окупованій території. У Колочаві планується прокласти довкола скансену «Старе село» залізничну колію завдовжки 1000 м і запустити по ній вагон-музей. Незабаром по її коліях довжиною 800 метрів невеличкий вагончик, що належав колись лісорубу, героєві соціалістичної праці Іванові Чусу, возитиме всіх охочих («Музей "Колочавська вузькоколіяка"», б. р.). Можна помітити, що найвищі результати для науково-технічних музеїв (й транспортних зокрема) дає введення інтерактивної контактності при позиціонуванні їх в якості науково-творчих лабораторій за типом такої відомої в світі музейної франшизи як «Експериментаріум» (*Експериментаріум: Музей популярної науки і техніки*, б. р.) Якщо згадати, що одним з перших взяв на озброєння інтерактивність «Дитячий музей Брукліну», то аналіз атрактивної тактики вкупі з особливостями менеджменту окремо взятих транспортних музеїв Нью-Йорку може відкрити перспективні напрямки для подібних музеїв України.

Концепція трамвайного музею в Коннектикуті (Shore line trolley museum) побудована приблизно на таких слоганах: «пригода і подорож назад у часі», «жива природа Коннектикуту», «короткі лекції з історії залізничного транспорту». Багато в чому розташування означеного музею розраховано на автомобільне перевезення людей, що додатково вказує на те, що «Америка - країна людей на колесах, які їдуть кожен день, часто тут все далеко від дому. І музей так само» (Гокунь-Наймушина, 2018). Що може бути визнаною логістичною проблемою для більшості, крім автомобілістів. Втім, українські транспортні музеї рідко бувають розташованими за містом, що робить їх досить відомими. Дуже позитивною практикою американських музеїв, яку доречно перейняти музеям України, є розміщення на вході стенду з проспектами інших музеїв цієї місцевості. Проте, розташування означеного транспортного музею за межами міста виправдано мальовничими краєвидами, якими рухається транспортний склад. По маршруту водій розповідає, проводить екскурсію. У депо стоять ангари із експонатами. Кожен експонат має номер, і стенд, де описана його історія. У вагонах залишилися реклама відповідних років (30-х, 50-х, 2000-х тощо). У частину вагонів-експонатів, так само як

і в українських музеях, можна заходити. Музей відзначається багатством та насиченістю експозиції. У депо також представлений також вагон від славетного потягу 143 (лінія PATH) який 11 вересня 2001 року не проїхав найскоріше платформу, а спробував вивезти з платформи максимум людей. І відвіз дуже багатьох, в останні хвилини, перш ніж остаточно рухнули Вежі-Близнюки. У музейної частини - в будівлі станції - є кінозал і фільми про те, з якого штату приїхали експонати а також як і де вони раніше ходили. Є, наприклад, стенди, де відвідувач крутить генератор, від чого їздить трамвайчик, а також стенд з старовинним лічильником пасажирів, який треба тягнути за мотузку. Юним пасажиром особливо подобається, що на маршруті водій в формі, дає подзвонити в дзвоник (*The Shore Line Trolley Museum*, 2013-2019). Маленьким відвідувачам, як майбутньому країни, американські музеї завжди приділяють багато уваги. Для них на вході в музей є куточок з іграшковими дерев'яними поїздами та всілякі ліхтарі, семафори, станційні вивіски на стінах біля входу. Дуже просто тут вирішено проблему які з експонатів є контактними. Все, що не можна чіпати заховано під склом (Гокунь-Наймушина, 2018).

Атрактивні заходи Трамвайного музею у Коннектикуті, загалом можна охарактеризувати як різноспрямовані «свята у трамваї». Музей співпрацює з туристичними компаніями (до них заїжджають екскурсійні автобуси), скаутами, бібліотеками, асоціацією залізничних туристів, кількома коледжами залізничників (по залізниці) (*Super Hero Day*, 2018). Сайт музею дуже добре написано, наявні багато презентацій та старовинних фото (*The Shore Line Trolley Museum*, 2013-2019).

Трамвайний музей штату Нью-Йорк (*Trolley Museum of New York*) з знаходиться у містечку Кінгстон неподалік від гір Кетскіллс. Кінгстон – це популярне у туристів мальовниче містечко у долині р. Гудзон. На набережній, поруч із затокою, знаходиться морський музей. Там же починається лінія трамваю, яка має 3 зупинки: посадка біля морського музею, трамвайний музей-депо, і далі виїжджає на косу та їде уздовж Гудзона. Зупиняється на краечку коси на місці для пікніків (Кінгстон-пойнт) – і їде назад. На кожній зупинці наявні столи для пікніка (Гокунь-Наймушина, 2018). Сам музей невеликий, менше ніж подібний у Коннектикуті. Частина експонатів музею-депо лише реставрується. У самому музеї немає інтерактивних елементів, але наявна відеозона. Музей знаходиться в Кінгстоні з 1983 року. Хоча музей транспорту штату як організація з'явився в 1955 в Брукліні. На початку своєї діяльності він купував старовинні вагони і зберігав «де доведеться» (*Trolley Museum of New York*, n. d.). Музей використовує ділянку залізниці Ольстера і Делавера. Сама музейна будівля стоїть на ділянці моторного будинку. Більшість експонатів розташовані просто неба, в багато з них можна зайти по драбинці, спуститися, ходити, сидіти, чіпати (*"Archives and Our Fleet"*, n. d.). Ангар наявний лише один, і в ньому ведуть роботи із поточної реставрації. Магазин-музей (і туалет) достатньо незручно розташовані над ангаром на

другому поверсі. Саме приміщення починається в якості крамниці й продовжується як музей. Наявні вікна для спостереження за реставрацією внизу, в депо. Досить часто задіюється ресурс музейних волонтерів. Музей представлено у всіх соціальних мережах. Він навіть торгує автобусними номерами на eBay. Адміністрація збирає пожертви, мотивуючи тим, що потрібна нова експозиція для ще одного вагона героїчного поїзда path 143, а також планують зробити окрему експозицію «День 9/11» (як в Америці називають 11 вересня 2001 року). Наприклад, було придбано поліцейську машину, вцілілу при обваленні веж ВТЦ. Меню сайту першими ставить три наступні пріоритетні вкладки: відвідувачі, жертводавці та волонтери. І пояснює, яким чином адміністрація покладає надії на зазначені три групи людей. Так само музейниками планується розширювати лінію; стати альтернативним туристичним транспортом до ще декількох популярних туристичних об'єктів місцевості; полагодити мотори і випускати на атрактивний маршрут більше трамваїв; лагодити шляхи тощо. Про всі зазначені цілі пояснюють і відповідно звітують про зроблене ("Vision & Future", n. d.)

Музей міського транспорту в Нью-Йорку заснований у 1975 році. Розміщено його під землею на станції метро 1935 року в Брукліні. Один з входів оснащений підйомником для інвалідів. Своє приміщення вони отримали не відразу музей отримав приміщення, а цікавий сайт в них з'явився три роки тому (*New York Transit Museum*, 2019). В його експозиціях представлено креслення і проекти метрополітену міста різних часів; виставка про наслідки 9/11, в тому числі відеозаписи та інтерв'ю очевидців; виставка про наслідки урагану Сенді (який затопив частину міста і багато ліній метро); історія будівництва станцій «сабвею»; експозиція стосовно наземного транспорту Нью-Йорку (автобуси, дизайн написів на табличках в метро, окремо зберігаються архіви музею, цифрові архіви в тому числі). В експозиції наявні вантажні вагони метро і автобуси в кількості двадцяти експонатів (*New York Transit Museum*, 2019). Музей міського транспорту проводить екскурсії, квести й музейні ігри. Приваблюють юних екскурсантів такі елементи програми, як автобус в розрізі, де можна покрутити кермо; контактна експозиція вагонів; інтерактивні демонстрації того як працює "гібридний" автобус, як будують метро тощо. У філії означеного музею на вокзалі Grand Central популярністю користується величезна модель залізниці. Окремо заслуговують уваги програми для особливих дітей, аутистів та інвалідів. Наявні також перекладач мови жестів, радіоекскурсії (використовується шийна гарнітура), екскурсії для сліпих ("Access Programs", n. d.). Вагони можливо орендувати для свят і заходів. Наприклад, костюмованої джаз-вечірки. Пропонують вечори поезії і живої музики від поетичного товариства Америки - в самому музеї у старовинних вагонах; презентації книг та фільмів, що стосуються транспортної тематики. Є дуже специфічні програми: наприклад в певні дні можна прийти і помалювати ввечері

в музейних вагонах. Або написати і почитати вірші. Тут, як і в багатьох місцях, є членство музею, що дає знижки, і непогані знижки. Для тих, хто має membership (членську карту) влітку проводяться екскурсії по історичних місцях Нью-Йорка. При бажанні на екскурсійних потягах, коли відвідувачі їдуть в поїзді певних років. Коли на екскурсію приходять косплеєри або історичні реконструктори означеного історичного періоду це сприяє додатковому глибокому атрактивному зануренню. Для окремих любителів наявні навіть екскурсії на занедбані станції ("Access Programs", n. d.).

Експозиція музею старовинного транспорту в музеї Лонг Айленді (Long Island Museum) не є контактною. Проте, наявні досить цінні експонати. представлено майже всі види транспорту, на якому проходило засвоєння континенту. А також невелика виставка європейських карет. Всі експонати є оригінальними ("The Carriage Museum", n. d.).

Якщо порівняти вищезазначені типи роботи транспортних музеїв Америки з українськими реаліями, напрошуються наступні висновки. Наприклад, у Києві на вокзальній експозиції «Виставки рухомого складу» наявні досить цікаві експонати у вигляді тих же паровозів та елітних вагонів. Він навіть є контактним. Інформація подана зручно для відвідувача. Наявна екскурсійна програма та ходить ретропоїзд. Музейники намагалися робити не менше, ніж робили американські музеї, доки не отримали заміську територію. Проте, недостатньо враховано особливості кожного виду цільових аудиторій. Наприклад, під час екскурсії на метропоїзді цікавість згасає після перших п'ятнадцяти-двадцяти хвилин. Оскільки сучасні вагони від поїзду-експресу причеплені до метропоїзду, попри весь свій комфорт, не підтримують атмосфери «мандрів на старовинному поїзді». Оскільки він прямує одним з кільцевих маршрутів Києва, то краєвиди відрізняються індустріальною буденною одноманістю. Анімаційна програма відсутня. До того ж наявні скарги на грубість працівників музею, які ще не достатньо зрозуміли наскільки вона відлякує клієнтів ("Музей залізничного транспорту", 2011). Проте, достатньо було б створити атрактивну програму, квести, задіяти аніматорів, збільшити сервісний аспект навіть без залучення значних фінансових коштів, щоб підвищити популярність й отримувати більші прибутки. На які можливо було б й обладнати «старовинні» вагони задля підтримання певної атмосфери та створення програм для різних типів аудиторій. Тим більше, необхідну ресурсну базу для подібної роботи він має. Питання лише у розробленні музейного менеджменту й зміні менталітету.

Подібні зрушення свого часу були зроблені і в Америці. Проте, ще одна типова риса американських транспортних музеїв, які базуються на рухомому складі це їх заміські маршрути мальовничими краєвидами. Проте, в Україні (де не кожен може дозволити собі мати автівку) якщо транспортний музей переїде за місто, він загубиться. Про нього просто

забудуть. Виходом може бути додаткове прокладення комфортних автобусних маршрутів. Проте, довгий автобусний шлях стомлює відвідувача, і він прибуває «не у настрої» для атрактивної програми.

При тому, в Україні наявними є позитивні приклади відновлення київським музеєм електротранспорту ретро-трамваю на візку братів Струве 1910 року (Бейкул, & Брамский, 1992). Його задіяно в екскурсійній програмі «Цікавого Києва», як одного з найпопулярніших атрактивних проєктів. Також музей електротранспорту проводить паради трамваїв («Парад трамваїв в Києві», 2017). Проте, значно частішими є випадки коли музеєфікований рухомий склад більше не задіюється навіть в екскурсійній роботі. Мало врятовує ситуацію й те, що в деяких випадках експонати є контактними. Ті ж київські музеї авіації та «Виставка рухомого складу» значно підвищили свою популярність відколи в першому стали проводитися регулярні фестивалі, а перший випустив на маршрут ретропоїзд. Навіть вагони трамваїв чи потягів, які недоцільно випускати на екскурсійний маршрут можуть стати привабливими для екскурсантів при відповідній тактиці анімації музейного простору, яка зіграє значну науково-популяризаційну роль в галузі транспортних музеїв України. Більш того, Трамвайний музей штату Нью-Йорк навіть з рутинного процесу ремонтування вагонів видобув атрактивну основу. Дії його адміністрації стосовно здобування ресурсів на покращення своєї експозиції та роботи можуть стати прикладом для подібних випадків в Україні. Подібне рішення стосується багатьох випадків роботи українських музеїв та їх менеджменту. До того ж, це сприятиме як актуалізації музейної справи України, так і створення додаткових можливостей фінансування транспортної галузі.

Висновки. Стаття присвячена актуальній проблемі визначення факторів атрактивності транспортних музеїв та можливостям застосувати їх практично для музеїв України. Таким чином, більшість із вживаних мір можуть зводитись до грамотно вибудованих музейного менеджменту, роботи із всіма видами цільової аудиторії, анімування експозиції та застосування музейної драматургії з ефектами інтерактивності. Навіть якщо експонати «просто стоять», створення «ефекту мандрівки», якого відвідувач підсвідомо чекає від будь-якого виду транспорту здатне підвищити їх привабливість. Також виявлено, що у практиці американських музеїв допускається торгівля колекційними предметами на eBay, що важко уявити для українського музею. Під час дослідження були успішно виявлені й охарактеризовані основні фактори підвищення привабливості транспортних музеїв та здійснено спробу їх адаптації для українських музеїв.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку конкретних для кожного музею рішень стосовно підвищення атрактивності й загальної відвідуваності.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бейкул, С.П., & Брамский, К.А. (1992). Киевский трамвай 1892–1992 (к столетию со дня пуска в эксплуатацию). Киев: Будівельник.
- Гокунь-Наймушина, А. (11 августа 2017 г. – 10 августа 2018 г.). LIM carriage. Взято из <https://photos.app.goo.gl/lzAcvVtDLfH1z6PF3>.
- Гокунь-Наймушина, А. (2018, 12 лютого). Запис розмови з А. Гокунь-Наймушиною. Особистий архів О. Зайченко, Київ.
- Експериментаріум: Музей популярної науки і техніки. (б. р.). Взято з <http://experimentanium.com.ua>.
- Музей "Колочавська вузькоколійка". (б. р.). Взято з http://psloboda.at.ua/index/muzej_kolochavska_vuzkokolijka/0-48.
- Музей залізничного транспорту в Києві. (2014). Взято из <https://interesniy-kiev.livejournal.com/4439259.html>.
- Музей залізничного транспорту. (2011). Взято из http://www.doroga.ua/poi/Kievskaya/Kiev/Muzej_zheleznodorozhnogo_transporta/3593.
- Музеї Укрзалізниці. (б. р.). Взято з http://www.uz.gov.ua/work_on_the_railway/our_leisure/museums/
- Парад трамваев в Києві: от вагонів на конній тяг до новітніх Electron. Фоторепортаж. (2017, 17 юня). Взято из https://censor.net.ua/photo_news/444490/parad_tramvaev_v_kieve_ot_vagonov_na_konnoyi_tyage_do_noveyishih_electron_fotoreportaj.
- Access Programs. (n. d.). Retrieved from <http://www.nytransitmuseum.org/learn/access-programs>.
- Archives and Our Fleet. (n. d.). Retrieved from <http://www.tmny.org/archives.html>.
- New York Transit Museum. (2019). Retrieved from <http://nytransitmuseum.org>.
- Super Hero Day. (2018, September 23). Retrieved from <http://shorelinetrolley.org/event/super-hero-day>.
- The Carriage Museum. (n. d.). Retrieved from <https://longislandmuseum.org/exhibitions/the-carriage-museum>.
- The Catskill Mountain Railroad. (2016-2019). <http://www.catskillmountainrailroad.com/>
- The Delaware & Ulster Railroad. (2018-2019). Retrieved from <http://durr.org/>
- The Shore Line Trolley Museum. (2013-2019). Retrieved from <http://shorelinetrolley.org>.
- Trolley Museum of New York. (n. d.). Retrieved from <http://www.tmny.org>
- Trolley Towns of Connecticut. (n. d.). Retrieved from <http://shorelinetrolley.org/about/trolley-towns-of-connecticut>.
- Vintage cars. (n. d.). Retrieved from <http://www.nytransitmuseum.org/exhibits-collections/vintage-fleet>.
- Vision & Future. (n. d.). Retrieved from <http://www.tmny.org/vision.html>.

REFERENCES

- Access Programs. (n. d.). Retrieved from <http://www.nytransitmuseum.org/learn/access-programs> [in English].
- Archives and Our Fleet. (n. d.). Retrieved from <http://www.tmny.org/archives.html> [in English].

- Beikul, S.P., & Bramskii, K.A. (1992). Kievskii tramvai 1892–1992 (k stoletiiu so dnia puska v ekspluatatciiu) [Kiev tram 1892–1992 (on the centenary of its commissioning)]. Kyiv: Budivelnyk [in Russian].
- Eksperymentarium: Muzei populiarnoi nauky i tekhniky [Eksperymentarium: Museum of Popular Science and Technology]. (n. d.). Retrieved from <http://experimentarium.com.ua> [in Ukrainian].
- Hokun-Naimushyna, A. (2017, August 11 – 2018, August 10). LIM carriage. Retrieved from <https://photos.app.goo.gl/IzAcvVtDLfH1z6PF3/> [in English].
- Hokun-Naimushyna, A. (2018, February 12). Zapys rozmovy z A. Hokun-Naimushynoiu [Record of conversations with A. Hokun-Naimushyna]. Personal archive of O. Zaichenko, Kyiv [in Ukrainian].
- Muzei "Kolochavska vuzkokoliika" [Museum "Kolochavska narrow-gauge railway"]. (n. d.). Retrieved from http://psloboda.at.ua/index/muzej_kolochavska_vuzkokolijka/0-48 [in Ukrainian]
- Muzei Ukrzaliznytsi [Museums of Ukrzaliznytsia]. (n. d.). Retrieved from http://www.uz.gov.ua/work_on_the_railway/our_leisure/museums/ [in Ukrainian].
- Muzei zheleznodorozhnogo transporta v Kieve [Railway Museum in Kiev]. (2014). Retrieved from <https://interesniy-kiev.livejournal.com/4439259.html> [in Russian].
- Muzei zheleznodorozhnogo transporta [Railway Museum]. (2011). Retrieved from http://www.doroga.ua/poi/Kievskaya/Kiev/Muzej_zheleznodorozhnogo_transporta/3593 [in Russian].
- New York Transit Museum. (2019). Retrieved from <http://nytransitmuseum.org>.
- Parad tramvaev v Kieve: ot vagonov na konnoi tiage do noveishikh Electron. Fotoreportazh [The parade of trams in Kyiv: from horse-drawn carriages to the newest Electron. Photo report]. (2017, June 17). Retrieved from https://censor.net.ua/photo_news/4444490/parad_tramvaev_v_kieve_ot_vagonov_na_konnoyi_tyage_do_noveyishih_electron_fotoreportaj [in Russian].
- Super Hero Day. (September 23, 2018). Retrieved from <http://shorelinetrolley.org/event/super-hero-day> [in English].
- The Carriage Museum. (n. d.). Retrieved from <https://longislandmuseum.org/exhibitions/the-carriage-museum>.
- The Catskill Mountain Railroad. (2016-2019). <http://www.catskillmountainrailroad.com> [in English].
- The Delaware & Ulster Railroad. (2018-2019). Retrieved from <http://durr.org/> [in English].
- The Shore Line Trolley Museum. (2013-2019). Retrieved from <http://shorelinetrolley.org/> [in English].
- Trolley Museum of New York. (n. d.). Retrieved from <http://www.tmny.org> [in English].
- Trolley Towns of Connecticut. (n. d.). Retrieved from <http://shorelinetrolley.org/about/trolley-towns-of-connecticut> [in English].
- Vintage cars. (n. d.). Retrieved from <http://www.nytransitmuseum.org/exhibits-collections/vintage-fleet> [in English].
- Vision & Future. (n. d.). Retrieved from <http://www.tmny.org/vision.html> [in English].

UDC 069:656(477+734.7)

Olena Zaychenko,
PhD in Philosophy,
Senior Lecturer at the Department
of Museology and Examination
of Historical and Cultural Values,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
sirielleestel@gmail.com

ATTRACTION TACTICS AND MANAGEMENT FEATURES OF NEW YORK STATE TRANSPORT MUSEUMS IN THE ASPECT OF RELATED INSTITUTIONS WORK IN UKRAINE

The purpose of the research. Important conditions for success of a museum are a competently built-up management system and consistent attraction activities designed for different types of target audience. The article analyses the structure of attraction activities in Ukraine's transport museums compared to that of New York State museums. **The methodology of the research.** The museum visitors were interviewed, the content of the museums' websites and testimonials was analyzed. The focus was on the description of the museums' exposition, dramaturgy, types of attraction policy and activities for various types of target audience. Comparison of opportunities for actualizing the attraction potential of transport museums in Ukraine and New York State was made. Based on the analysis, a method of increasing their popularity was deduced. **The scientific novelty** lies in adaptation of attraction strategies of the US transport museums to Ukraine's realia. For the first time, the factors of influence on the audience from attraction events in transport museums in Ukraine and the US (on the example of the state of New York) have been systematized. **Conclusions.** Methods of museum space theatricalization and animation in transport museums of the US have been analyzed. Based on that, an algorithm of actions for Ukraine transport museums have been deduced. There is a need to consider means of attracting financial resources and museum volunteering to the museum space. The issue of practical realization of this task by museum workers in the realia of post-soviet cultural space has been raised. Experimental modelling of an attraction events program in Ukraine's existing transport museums may approbate the results of the research.

Key words: transport museums, animation, theatricalization, interactivity, excursion, target audience, museum space.

УДК 069:656(477+734.7)

Елена Зайченко,

кандидат философских наук,

ст. преподаватель

кафедры музееведения и экспертизы

историко-культурных ценностей,

Киевский национальный университет

культуры и искусств,

Киев, Украина

sirielleestel@gmail.com

АТТРАКТИВНАЯ ТАКТИКА И ОСОБЕННОСТИ МЕНЕДЖМЕНТА ТРАНСПОРТНЫХ МУЗЕЕВ ШТАТА НЬЮ-ЙОРК В АСПЕКТЕ РАБОТЫ СООТВЕТСТВУЮЩИХ УЧРЕЖДЕНИЙ УКРАИНЫ

Цель работы. Важной составляющей обеспечения успешности музея является конструктивно выстроенный менеджмент и последовательная аттрактивная тактика, рассчитанная на все виды целевой аудитории. Статья посвящена анализу построения факторов привлекательности транспортных музеев Украины в сравнении с музеями штата Нью-Йорк. **Методология исследования.** Применен метод интервьюирования посетителей музеев вышеупомянутого типа, анализ содержания музейных сайтов и отзывов на них. Из них выделены описание экспозиции, анализ музейной драматургии, типов аттрактивной политики и работы музея с соответствующими типами целевой аудитории. Используется сравнение возможностей актуализации атрактивного потенциала транспортных музеев Украины и штата Нью-Йорк. На примере их анализа выводится методология повышения их популярности. **Научная новизна** заключается в методике адаптации аттрактивных методик транспортных музеев США к украинским реалиям. Впервые систематизированы факторы влияния на зрительскую аудиторию аттрактивных мероприятий в транспортных музеях Украины и США (последние на примере штата Нью-Йорк). **Выводы.** Проанализированы методики театрализации и анимации пространства транспортных музеев США и на указанной основе выводится алгоритм действий для транспортных музеев Украины. Рассмотреть средства привлечения финансового ресурса и музейного волонтерства в музейное пространство. В этом аспекте ставится вопрос их практической реализации музейными работниками в условиях постсоветского культурного пространства. **Апробация результатов исследования** может быть реализована на основе экспериментального моделирования программы аттрактивных мероприятий в существующих транспортных музеях Украины.

Ключевые слова: транспортные музеи, анимация, театрализация, интерактивность, экскурсия, целевая аудитория, музейное пространство.